

владѣнскѣи, по чинъ (sic) съи прѣдъкъ стго вѣща на-
шего Николае чудотворца, вѣстъ 733. мѣсь
аугт. кѣ. днь.

= Cu mila lui Dumnezeu Io Radul Voivod, fiul
lui Vlad Voivod, Domn a toată țara Ungrovlahiei
începu acest turn (Clopotniță) al sfântului părintelui
nostru Nicolae făcătorul de minuni în anul 7007
(= 1499) luna August 26 zile.

Piatra e deci de la Radul cel Mare. Mai
întâi, găsind reproducerea ei fotografică, cum
am spus, între hârtii privitoare la Comana,
am crezut că provine de la această mănă-
stire. Cercetând în urmă, mi s'a spus la Mu-
zeul Național de Antichități, unde ea se pă-
strează, încrustată în zidul de la stânga uși
de intrare înăuntrul muzeului, că e de la
mănăstirea Dealul. Mai firesc — întru cât
această mănăstire a fost, se știe, reclădită
de Radul cel Mare.

Sculptura provine deci de la aceiași meș-
teri, cari au lucrat minunata dantelărie în
piatră ce încinge biserica Sf. Nicolae din
Deal, zisă odinioară și din Vii. Factura ei
apuseană e încă o dovadă că meșterii pie-
trari cari au lucrat la Deal au fost din Apus.

După cum îmi comunică d. Virg. Drăghji-
ceanu, dintr'o informație ce vine de la cu-
noscutul anticarist Pappazoglu, această inte-
resantă piatră, pe care o dăm în reproducere
mai sus, s'ar fi găsit lângă mormintele dom-
nești din biserica Dealul. Ea provine de la
vechia clopotniță dărâmată a fostei mănă-
stiri de acolo,—clopotniță ridicată de Radul
cel Mare în locul celei anterioare a lui Vla-
dislav Vodă II († 1456).

ALEX. LĂPĚDATU.

XIII.

O tocmeală a lui Matei Basarab.

Tocmelile, legăturile sau privilegiile dom-
nești, cum s'ar zice azi, scrise pe piatră, sunt
foarte rare. Așară de acelea ale orașului
Câmpulung, date de Duca-Vodă județului
sas de acolo, Andrea, pe care le-am publicat
în altă parte (Iorga, Inscricții II) nu mai cunosc
altele, decât pe acelea date de Matei Basarab
Cârgoviștenilor pentru ușurarea vinăriciului,
cum și următorul dat tot de el Piteștenilor,
cari aveau vii în faimosul Dealul Piteștilor.

Scris, ca și celelalte, pe o cruce mare,—el

se află în poalele dealului Piteștilor, în locul
numit *Târgul Dealului*, localitate în care de
sute de ani călugării m-rii Câmpulung aveau
exclusivul privilegiu, până în timpuri cu totul
noi, de a ține un târg în fiecare Duminecă,
târg azi strămutat în comuna Cărcinov:

ADECIA) EU ROBULŪ LUI DUMNEZEU ION MATEI
BĂSIA)RABŪ VOIVOD ȘI DOMNŪ ȚĂRII RUMĂNEȘTI, VĂ-
ZĂND DUMNEME (SIC) PLĂNSOARE ACESTOR SĂRACI
CARI AU VII ÎN DEALUL PITEȘTILOR, CĂ-I ASUPRISCU
VIN(Ț)CERII DE NU LE IAU DE ÎN ZEAȚ VEAD(RE) 1
CUM AU FOST OBICEIUL DE ALȚI DOMNI BĂTRĂNI, CE
(I)I ASUPRESCU DEI-L CE(F) MAI MULT; DE(CI) DUMNE-
ME (SIC) M-AM M(I)LOSTIVIT DE AM PUS LEGĂTURĂ ÎN
CEAST(Ă) SFINT(Ă) [CRUCE] CINE VA HI VINICEAR ORI
(ÎN DOM)NIȚE MEA, ORI ÎN URMA DC(M)NIEI MEL(E), LA
ALȚI DOMNI, ȘI VA CĂLCA ACEASTĂ TOCMEALĂ I NU VA
LUJA DE ÎN ZEAȚ VEA(DRE) I ȘI DE VAS BANI 30 ȘI
DE PLOC(ON) BANI 12 ȘI DE [PĂRPĂR?] [LA UNUL] CARIE
VA VINDE VAS. SĂ DEA BAN(Ț) 12,—DE VA STRICA ACEASTĂ
LEGĂTURĂ, ||||| SĂ HIE AFURISIT ȘI BLESTEMAT DE
BA)RBA (= STĂPĂNUL) XC (=HRISTOS) ȘI DE 318 G)T)G)II
[ȘI SĂ FIE] CU IUDA I CU ARIE ÎN VEACI.

Ănul trebuie să fie ca și la acel din Târ-
goviște: 1635.

VIRG. DRĂGHICEANU

XIV.

Inscricțiile dela biserica din Popești- Vlașca.

Ca completare la articolul d-lui arh. I. D.
Trajanescu, tipărit în fruntea acestui fascicul
din Buletin, publicăm aci mai jos inscripțiile
— o pisanie și două epitafe — ce se găsesc
la biserica din Popești-Vlașca, fundație a lui
Cârstea vel Vistier Popescul din timpul lui
Constantin Vodă Brâncoveanu.

Pisania, pe care o dăm în reproducere pe
pagina următoare, sună astfel:

„ĂCĂSTĂ SFNTĂ ȘI DUMNEZEIASCĂ BE SEARICĂ ZI-
TU-SE-AU DEN TEMELIA EI || PĂNĂ SE-AU ISPRĂVIT DE
TOTŪ, DE ROBUL LUI || DUMN[E]ZEU JUPAN CĂRSTEA
VEL VISTIAR || ÎNTRU CINSTEA ȘI LAUDA SFNTII ȘI
NE DESPĂRȚITII TROIȚI, ÎN ZILEL[E] PRA LUMINA TU-
LUI DOMNŪ IO COSTANDIN BĂSĂRAB VOEVOD || MȘT)I
SEPT. 30 DNI, LEAT 7198 (= 1689)“.

Cum vedem, biserica, sfârșită în anul dintâi
al domniei lui Brâncoveanu, a trebuit să
fie începută sub înaintașul acestuia, Șerban
Vodă Cantacuzino. Așa se face că ctitorul a
pus să se zugrăvească în tinda bisericii, pe
peretele dela apus, deoparte și de alta a uși
de intrare: la dreapta — portretul lui Șerban

Cantacuzino, „vnuco pocoinago“ Șerban Voivod, și al Doamnei sale Maria, iar la dreapta

Cârstea vel Vistiear, Nica, Ilinca, Ilinca Vistereasa, Maria și iarăși Maria.

În sfârșit, în naia bisericii, înaintea inconostasului, se mai găsește următoarea piatră mormântală:

Pisania bisericii din Popești.

— portretul lui Constantin Vodă Brâncoveanu și al Doamnei sale asemenea Maria.

Tot în tindă, spre peretele de la sud, se vede, foarte bine conservată, inscripția de pe mormântul ctitorilor: Cârstea vel Vistier și soția sa Ilina:

† SUPTU AČASTĂ PIATRĂ OD, IHNESCU OASELE ALE ROBU[UI] LUI DUMNEZĂU CĂRSTEA BIVU VELU VISTIĀR POPESCU ȘI ALE JUPĂNĀSII DUMNEALUI ILINA. CARE DUPĂ ORĂNDUIA LA ČA DUMNEZEĀSCĂ DATUȘ-AU DATORĪA CEA DE SĂVĂRȘĀTU ÎN ZILELE PREA LUMINATULUI D[O]JMNŪ IO COSTANDIN BRĂNCŪVEANUL BASARABU VOIVODU, ÎNTĂNPLĂNDU-SĂ LA CURSUL ANILOR 7211 (= 1703) LUNA GHEN ARIE 12 ZIL[E], SĂMNĂNDU-SE CA SĂ FIE ÎNTRU POMENIRE. ÎNTĂN[PLĂN]DU-SĂ AU MURIT ȘI JUPĂNEASA ... (?) DUMNEALUI LA ANULU, LA CURSUL ANILOR 7212 (= 1704) GHENAR 1.

Carierea acestui Cârstea vel Vistier al lui Brâncoveanu nu are atâta însemnătate cât să merite a fi reconstituită aci.

El e zugrăvit cu numeroasa-i familie pe peretele de la miază noapte în tinda bisericii. Portretul s'a reprodus mai înainte, la pag. 117. Aci însemnăm numai numele ce se citesc deasupra figurilor din tablou—începând de la stânga spre dreapta—cum de altfel se pot urmări și în reproducerea fotografică amintită. Iată-le: Ilina, Parva, Neacșa, Ghidu, Drăghicean, Ion, Cârstea Log(ofăt),

*Din cale-ți te oprește,
O mândre trecător,
La semnu ce-ți vestește
Că ești un muritor.
Și eu fui în lume
Ca tine trăitor,
Dar azi nun' al meu nume
Rămase însemnător.
Serdaru Petrache Prejbeanu.
La anul 1844 Oct. 23.*

Acest Prejbeanu, după mărturia parohului local, a făcut pe vremuri turla de lemn a bisericii, în locul celei vechi, căzută, de sigur, cu prilejul vre-unui cutremur mai mare. Această turlă, care se vede în ilustrația dată la pag. 115—6, cu ocazia recentelor lucrări de restaurare exterioară a bisericii din Popești, a fost înlocuită cu alta nouă de zid.

ALEX. LĂPEDANU.

XV

O Biserică Domnească.

Schitululețul Iezerul-Vâlcea, din sus de Sărăcinești, spre care urcă niște *chei* de toată frumusețea, are următoarea pisanie:

AČASTĂ SFĂ(N)TĂ BISIARICĂ, UNDE SE PRĂZNUIAȘT(F) VĂVEDENĪA, FĂCUTO-AU DINŪTRU-TĂĪ RĂPOSATUL MIRCEA VOIVOD CU DO(N)MNA SA CHEAȘNA 7076 (= 1568)(SIC) ȘI PRIN VREMI DIN (N)ECĂUTARE S'AU SURPATŪ, IAR MAI PRE URMĂ S'AU PREFĂCUT DE IUBITORIUL DE DUMNEZEU CHIRILARION EPISCOPU, AJŪTORĂND ȘI ANTONIE SCHIMONAH, IAR ACUM ÎN ZILEL.F PĂRINTELUI DAMASCHIN, EPISCOPUL RĂMNICULUI, S'AU ZUGRĂVIT ȘI S'AU ÎNFRUMUSEȚAT PE DIN LĂUNTRU, AȘA ȘI PE DIN AFARA, DE ZMERIT EROMONAH CHIR NICOLAE OT TEIUȘ.

MEȘȚA MARTIE, DNI 9, LEAT 7223 (=1715).

Pe un tesalonic scrie:

Acest sfântă carte s-au dat la schitul după Izvorul frumos danie de la prea sfinția sa părintele Mitropolitul Țării Ungrovlahii chir Grigorie 7230 (?) = 1722.

VIRG. DRAGHICEANU.

XVI

Relațiuni despre Biserica Colții.

Biserica Colței este făcută de Spătarul Mihail Cantacuzino. El a studiat arhitectura la Viena. Pe acele timpuri se construia în Austria și